

ABREVIACIONS: CRITERIS

Sumari

- **Tipus d'abreviacions**
- **Abreviatures**
- **Sigles**
- **Símbols**
- **Remarques**

Tipus d'abreviacions

De vegades les paraules es representen per segments més curts anomenats *abreviacions*.

Les abreviacions són convencions que segueixen unes normes de formació internacionals. Les més freqüents poden agrupar-se en tres tipus: abreviatures, sigles i símbols. Els acrònims són una variant de les sigles i tenen, en l'escriptura, un tractament molt semblant al d'aquestes. Els codis, d'altra banda, són un altre tipus d'abreviació i s'usen sobretot en les matrícules dels vehicles i per designar amb pocs caràcters comarques i províncies (en aquesta nova versió informàtica del DAU incloem, per la utilitat que tenen en l'àmbit del llençatge administratiu, els codis corresponents a les comarques de Catalunya).

A tall de recomanació general, convé fer un ús restringit de les abreviacions en els textos escrits, ja que dificulten la comprensió i els fan menys precisos i clars. Avui en dia, però, és imprescindible en molts casos l'ús de sigles per l'estalvi de temps i espai que comporten. Per assegurar que aquestes sigles seran entenedores per als lectors del text, cal que la primera vegada que s'hi usen apareguin entre parèntesis i precedides de la forma desenvolupada corresponent. Aquesta darrera recomanació no es té en compte quan les sigles són molt conegudes (*ICE*, *Renfe* o *BOE*, per exemple).

- *L'Institut Català de la Salut (ICS) ha publicat les dades [...]*

Abreviatures

Una abreviatura és la representació d'un mot o grup de mots per una o algunes de les seves lletres, la primera de les quals ha de ser la inicial.

Les abreviatures es formen de diverses maneres:

a) Amb la lletra o les lletres inicials de la paraula i un punt o una barra.

- *t/* (taló)
- *h.* (habitants)
- *oct.* (octubre)

b) Amb la lletra o les lletres inicials i alguna de les centrals, i un punt o una barra.

- *dc.* (dimecres)

c) Amb la lletra o les lletres inicials, alguna o cap de les centrals i alguna de les finals, i un punt o una barra.

- *fra.* (factura)

Paraules d'etimologies semblants en diferents llengües acostumen a tenir la mateixa abreviatura.

- *impr.* (del català *impremta* i del portuguès *imprensa*)

En les abreviatures formades amb les lletres inicials de la paraula, se segmenta després d'una consonant.

- *des.* (deseembre)

Si es tracta de consonants dobles que en el moment de fer la partició quedarien en síl·labes diferents, el punt es posa després de la segona consonant.

- *col·l.* (col·laborador/a)
- *diss.* (disseny)

En els sintagmes formats per més d'un element, l'abreviatura aconseguida per la substitució d'una part de les lletres per un punt no ha d'ometre ni els articles ni les preposicions. En el cas que es faci amb una barra, l'abreviatura no ha de contenir aquests elements gramaticals.

- *d. d'o.* (denominació d'origen)
- *m/o* (a la meua ordre)

En general, la lletra inicial de l'abreviatura, o de cada element que la forma, s'escriu amb minúscula o majúscula segons com s'escriu el mot sencer.

- *oct.* (octubre)
- *d. de C.* (després de Crist)

Una excepció a aquesta norma són les formes abreujades dels tractaments de respecte i de les designacions genèriques de les persones que precedeixen els noms propis.

- *Sra.* (senyora)
- *Prof.* (professor/a)
- *St.* (sant)

D'altra banda, després d'un punt i a inici de paràgraf o d'apartat, les abreviatures —com qualsevol altra paraula— s'escriuen amb una majúscula inicial.

- *Títol:* . *Vol.:* . *Sign.:* .
- *Sra. Anna Martorell*
C. dels Horts, 2
08041 Barcelona
- *Domicili*
C.: *Núm.:*

En les abreviatures de sintagmes formats per més d'un element, s'han de deixar els mateixos espais en blanc entre aquests que hi havia abans d'abreujar-los.

- *p. o.* (per ordre)
- *op. cit.* (*opus citatum*)

Al final d'una línia no es pot separar l'abreviatura del mot o de la xifra que acompanya. Cal, doncs, passar el conjunt a la línia següent:

- 220 *al.* (alumnes)
- *Sra. Martorell*

Les abreviatures mantenen els accents de la paraula sencera.

- *màx.* (màxim)
- *àt.* (àtic)

El plural de les abreviatures que contenen el segment final del mot font sense modificar es fa seguint les normes generals de formació de plural; la resta són invariables.

- *Drs.* (doctors)
- *núm.* 63-89 (números 63-89)
- *pàg.* 34-87 (pàgines 34-87)

Pel que fa a l'apostrofació, les abreviatures segueixen la regla general.

- *l'assoc.* (associació)
- *l'av. Diagonal*

Sigles

Una sigla és la representació del nom d'una organització, publicació, institució, comissió, etc. formada a partir de la lletra inicial de cada un dels elements que el constitueixen.

- *CAP* (**centre d'assistència primària**)
- *FMI* (**Fons Monetari Internacional**)
- *DAU* (**D**ocuments **a**dministratius **u**niversitaris)

S'ha de tenir en compte que:

Les paraules gramaticals —com ara els articles, les preposicions i les conjuncions— no acostumen a formar part de la sigla.

- *ICS* (Institut Català *de la* Salut)

En general, s'escriuen amb majúscula, excepte les sigles lexicalitzades.

- *PAS* (personal d'administració i serveis)
- *làser* (*light amplification by stimulated emission of radiation*)

S'escriuen sense cap punt després de cada lletra.

- *ICE* (Institut de Ciències de l'Educació), i no *I.C.E.*

S'escriuen sense espais en blanc entre les lletres.

- SGA (Servei de Gestió Acadèmica), i no S G A

Són indivisibles —no es poden partir a fi de ratlla—, llevat que es tracti d'una de les sigles que s'escriuen sols amb minúscula inicial (*Benelux*, *Incasol*) o que s'hagin lexicalitzat (*làser*, *sida*).

S'escriuen sense accent gràfic, excepte les sigles lexicalitzades.

- FEDER (Fons Europeu per al Desenvolupament Regional)
- làser (*light amplification by stimulated emission of radiation*)

En plural només varia l'article, la sigla és invariable. El plural no s'ha de fer per duplicació de lletres, ni afegint-hi una -s.

- els PC (*personal computer*), i no els PCs
- la Facultat de BA (Belles Arts), i no BBAA

Hi ha, però, algunes sigles que ja han quedat fixades per l'ús.

- CCOO (Comissions Obreres)
- PPCC (Països Catalans)

Habitualment les sigles s'escriuen en rodona, no pas en cursiva, encara que corresponguin a denominacions estrangeres.

- la GEC (*Gran enciclopèdia catalana*)
- un sol bit (*binary digit*)

Pel que fa a les sigles d'organismes, institucions internacionals, etc. no catalanitzades i en els casos en què hi hagi vacil·lació, és aconsellable seguir, entre d'altres, el *Diccionari d'abreviacions* (MESTRES i GUILLÉN, 1992), sempre que sigui possible. En els altres casos cal recollir-les un cop s'hagin normalitzat.

- OTAN (Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord)
- TAV (tren d'alta velocitat)

L'apostrofació davant de les sigles que es pronuncien com a mots corrents s'ha de fer segons les normes ortogràfiques generals.

- la FAO (Food and Agriculture Organization)
- l'AVE (*alta velocidad española*)
- la UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
- l'ISO (International Organization for Standardization)
- el COU (curs d'orientació universitària)
- d'ESO (educació secundària obligatòria)

L'apostrofació davant de les sigles que es lletregen també s'ajusta a les regles generals. Així, doncs, s'ha de tenir en compte que cal apostrofar davant les sigles que es pronuncien lletra a lletra i en què el primer so de la lletra inicial és una vocal, tret dels casos de l'article femení davant de *i/u*.

- *l'NBA* (National Basketball Association)
- *la IBM* (International Business Machines Corporation)
- *la UB* (Universitat de Barcelona)
- *l'RDV* (República Democràtica del Vietnam)
- *l'IPC* (índex de preus de consum)
- *l'SP* (Servei de Personal)
- *els EUA* (Estats Units d'Amèrica)
- *d'FP* (formació professional)

Les sigles lexicalitzades funcionen com a termes i, per tant, s'escriuen amb minúscula, poden formar derivats, tenen forma de plural i, si cal, s'accentuen.

- *làser*
- *làsers*

Un cas especial són els acrònims, que es formen amb la unió d'una o més lletres o síl·labes, inicials, centrals o finals, de les paraules d'un sintagma. Segueixen, en general, les mateixes regles que s'han exposat i poden lexicalitzar-se, però només s'escriuen amb majúscula inicial si són noms propis. Aquests darrers —llevat de *Benelux* i algun altre— es poden escriure íntegrament amb majúscules o sols amb la inicial majúscula.

- *radar* (**radio detecting and ranging**) > *els radars*, *la radarastronomia*
- *bit* (**binary digit**) > *vuit bits*
- *el Benelux* (**B**elgië, **N**ederland, **L**uxembourg)
- *l'Incasol* (**I**nstitut **C**atalà del **S**òl)
- *el Banesto* (**B**anco **E**spañol de **C**rédito)
- *RENFE / Renfe* (**R**ed **N**acional de los **F**errocarriles **E**spañoles)

Finalment, hi ha altres casos especials (sigles impròpies i alguns acrònims) que, per raons diverses, no segueixen completament aquests criteris.

- *TermNet* (International **N**etwork for **T**erminology)
- *UdG* (**U**niversitat **d**e **G**irona)
- *ARN* (**à**cid **r**ibonucleic)
- *PIME* (**p**etita **i** **m**itjana **e**mpresa)
- *LECr* (**L**lei d'enjudiciament **c**riminal)

Símbols

Un símbol és la representació d'unitats monetàries, de mesura, elements químics, etc. formada per lletres, xifres i pictogrames.

Els símbols són, majoritàriament, formes internacionals, adoptades per organismes estandaritzadors, com ara l'ISO (International Organization for Standardization).

S'escriuen amb majúscula o amb minúscula, segons cada cas, però no de les dues maneres. Els símbols de les unitats monetàries i els dels punts cardinals, per exemple, s'escriuen sempre amb majúscules; els símbols de les unitats de temps, velocitat, superfície, volum i densitat, sempre amb minúscules.

- *H* (hotel)
- *h* (hora)
- *14 m/s* (metres per segon)
- *NH₃* (amoníac)
- *un pis de 85 m² / PISOS DE 85 m²*

Són invariables: no hi apareix cap marca de plural.

- *53 km* (quilòmetres)
- *10.000 PTA* (pessetes)

No porten cap punt ni barra al final (llevat que apareguin al final d'una frase).

- *20.30 h* (hores)
- *La reunió tindrà lloc a les 20.30 h.*

Es deixa un espai entre la quantitat i el símbol. Si coincideix amb un final de línia, no es pot separar la quantitat del símbol. Cal, doncs, passar el conjunt a la línia següent.

- *10 m* (metres)

Aquesta darrera norma no es compleix quan es tracta dels símbols corresponents als conceptes de grau centígrad i de minut i segon en geometria ni en el percentatge. S'escriuen sense espais en blanc entre els diferents caràcters.

- *30°*
- *21'*
- *50"*
- *el 35%*
- *kWh* (quilowatt hora)

S'escriuen habitualment en lletra rodona.

Remarques

En general, en llenguatge administratiu cal usar amb moderació i coherència qualsevol mena d'abreviació. Més concretament, convé evitar les abreviacions sempre que no siguin

estrictament necessàries i que no representin un estalvi real d'espais, i sempre que puguin perjudicar la comprensió del text. El tipus de persona a qui l'adreçem també condiciona l'ús i la tria d'abreviacions.

És bo d'usar les abreviacions en gràfics, llistes, taules, quadres sinòptics i en altres casos en què la manca d'espai no es pugui compensar mitjançant una disminució del cos de la lletra. Es poden usar en impresos i formularis, però són poc recomanables en cartes, comunicacions, citacions, etc., i en altres documents en què predomini la redacció o que tinguin un grau de formalitat alt (saludes, invitacions, convenis, actes, etc.). En un informe, per exemple, no podem escriure *l'alumnat d'aquesta Esc. Univ. es caracteritza per [...]*

Quan s'usen abreviacions poc habituals o possiblement desconegudes per al lector d'un document, se n'han d'indicar les equivalències en una llista prèvia (o bé a peu de pàgina). Aquest requisit és imprescindible quan s'usen abreviacions de nova creació.

En els ordinals és preferible l'abreviatura sense punt final.

- 1r (primer)
- 7è (setè)

En els casos de doble tractament, d'abreviatura i sigla o símbol, en general són preferibles els darrers:

- És preferible el símbol *PTA* que l'abreviatura *ptes.*
- És preferible la sigla *PN* (pes net) que l'abreviatura *p. n.*

Cal evitar de barrejar en un text formes abreujades diferents per representar un únic concepte: *vid./veg.*, *PTA/ptes.*, *1r/1.º*; i també que aquestes abreviacions s'alternin amb la paraula sencera: *veg./vegeu*, *1.º curs / primer curs*.

Ni els símbols ni les abreviatures s'han d'utilitzar en expressions numèriques escrites amb lletres, ni tampoc en sentit genèric dins d'un text.

- 10.000 *PTA*, i no *deu mil PTA*
- *l'estat de la pesseta*, i no *l'estat de la PTA*